

REFUGIS, CAMINS, SOMNIS

“Els refugiats son mares, pares, germans, germanes, fills i filles amb les mateixes il·lusions i ambicions que la resta de les persones, excepte que un gir del destí ha vinculat les seves vides amb una crisi humanitària global”

Khaled Hosseini

“Volíem reconstruir la nostra llar, això era tot. Havíem perdut la nostra llar, el que significa perdre la familiaritat amb el món i havíem perdut el nostre ofici o feina, el que significa perdre la sensació de què érem útils pel món. ”

Hannah Arendt.

-La descripció de l'experiència i del context educatiu en què s'ha desenvolupat.

El treball "**Camins, refugis, somnis**" és un projecte impulsat des de la matèria optativa de 2n d'ESO **Fem cinema**, amb la voluntat de treballar la ficció cinematogràfica basada en fets reals: històries de vida de migrants del nostre entorn més proper.

Es tracta d'un projecte que s'ha realitzat al llarg d'un quadrimestre i que té com a producte final un curtmetratge filmat, realitzat i dirigit per adolescents, de manera que són els propis alumnes els que aprenen, ensenyen el que han après i difonen la seva opinió crítica sobre un tema tan sensible com el drama dels refugiats a partir de les converses amb alumnes de l'aula d'acollida i de la ficció basada en fets reals en la literatura. La metodologia i organització utilitzades en aquest projecte per aconseguir el producte final han estat innovadores a nivell educatiu i s'ajusten plenament a l'aprenentatge per competències, el foment de l'autonomia, l'avaluació com a eina d'aprenentatge i l'ús de les noves tecnologies.

El projecte aborda la problemàtica dels de les migracions i com s'aborden en els centres educatius a través de les Aules d'Acollida, de manera que hem tingut l'oportunitat de treballar aquests mesos sobre un tema totalment actual i de primer ordre al centre. El producte final del projecte ha estat l'edició del curt, que narra en primera persona les emocions viscudes per aquests adolescents quan han hagut de deixar els seus països d'origen. Així mateix aquest projecte ha volgut despertar l'esperit crític davant les situacions que es viuen a l'actualitat en relació a la migració i els drets dels infants en situació de guerra, de refugi.

La creació cinematogràfica com a eina per debatre, viure i apropar-nos a realitats socials i culturals diverses ha fet possible que a través del llenguatge cinematogràfic es treballassin els personatges a partir de les memòries, records i històries de vida del seu entorn.

El projecte "**Camins, refugis, somnis**" s'insereix en les matèries optatives de 2n

d'ESO on, a més de la formació en llenguatge audiovisual, volem despertar en els alumnes la sensibilitat per l'altre, l'interès pel diàleg i el gust per la recerca i la lectura amb l'elaboració de materials audiovisuals divulgatius i crítics.

L'activitat educativa que us presentem a continuació consisteix en crear una peça de ficció a partir de la recerca de referents amb l'activitat de la biblioteca de les persones i amb referents literaris que tracten el tema. És un exercici que comença per l'estudi i la recerca del curtmetratge com a gènere i dels llenguatge audiovisual i acaba amb un projecte que contempla diferents fases de creació: entrevistes, lectures, creació de personatges, guió, rodatge i edició.

Activitat 1. Recerca de referents literaris i audiovisuals

Amb la Biblioteca de Poblenou vam organitzar una sessió de recomanacions de llibres que tractessin el tema de les migracions i que ens poguessin servir com a font d'inspiració pel nostre curtmetratge.

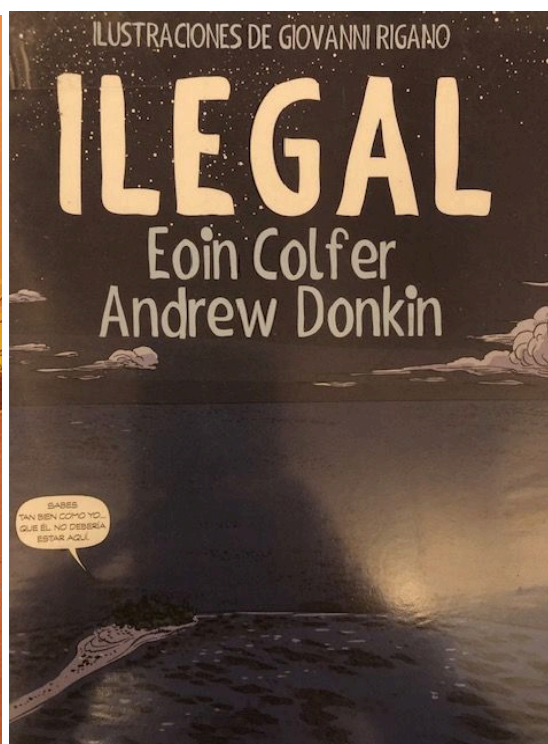

Visita a la Biblioteca de Poblenou

Vam veure que algunes novel·les juvenil o novel·les gràfiques parlaven del tema del

nostre curtmetratge i fins i tot les novel·les gràfiques ens podien servir de referència per la cerca d'espais, plans i angulacions pel nostre rodatge.

A l'aula també vam veure alguns curts documentals que van ser referents del nostre treball.

Exemples de llibres revisats

També vam convidar al director de cinema i guionista, Raül Portero, que va venir generosament a xerrar amb nosaltres i mostrar-nos els seus vídeos i processos de creació així com consells i orientacions pels projectes que havíem d'engegar.

Xerrada de Raül Portero

D'entre els consells i les coses que va explicar en la xerrada ens va aconsellar:

- *“Hem de fer un personatges entranyables i creïbles”*
- *“Els personatges han de ser com els nostres millor amics, ho hem de saber tot d'ells”*

Activitat 2. Biblioteca de les persones

En aquesta activitat del projecte, persones reals “es presten” a compartir les seves històries de vida amb el grup d'alumnes amb la finalitat de trencar barreres socials i desafiar estereotips i prejudicis al voltant de les persones migrades.

Amb l'alumnat vam preparar un guió amb preguntes per fer a la biblioteca de les persones i que ens podien servir pel nostre objectiu.

Aquesta activitat va ser una oportunitat per conversar amb els "llibres humans" i escoltar experiències personals que ens van permetre ampliar els nostres

horitzons i comprendre millor la diversitat humana.

Biblioteca de les persones

Guió entrevista

<p>• Preguntes generals sobre l'entrevistat:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Nom i Cognoms
2. Any de naixement
3. Llocs on ha viscut <p>• Preguntes sobre la seva història de vida:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Què et va portar a deixar el teu país/ciutat d'origen i venir a Pineda?
- Quin projecte tenies en ment en deixar el teu país d'origen? Perquè?
- Com era el teu dia a dia al teu lloc d'origen?
- Quines costums, aficions o hàbits tenies abans de venir i vas haver de deixar?
- Què enyores més del teu lloc d'origen? I menys?
- Per què vas elegir Pineda o Catalunya com a destí?
- Vas ser la primera persona de la teva família a marxar?
- Coneixies algú aquí abans d'arribar?
- Com va ser la teva arribada?
- Quines canvis, costums, horaris... et van costar més quan vas venir?
- Què has descobert de Pineda i del teu nou entorn que més t'ha agradat? I el que menys?
- Entra dins dels teus plans de retornar a .....? Per què?
- On i com et veus d'aquí a 10 anys? <p>Moltes gràcies per compartir amb nosaltres la teva història!</p>
--

Guió de l'entrevista

Imatges de la biblioteca humana

Activitat 3. Procés de creació d'un personatge. En grups de treball de 4 alumnes es van plantejar com crear personatges. En un minut havien de fer un audiovisual on es presenta un personatge que tingui 5 característiques molt clares i que es poguessin veure en una presentació d'un minut. En la proposat havien de pensar de 7 a 10 adjectius de caracteritzessin els personatges i que en la projecció a classe els companys l'haguessin de descobrir.

A continuació els poden visualitzar els [treballs](#) fets per l'alumnat.

Activitat 4. Guió. Una de les recomanacions que ens va fer a la xerrada el Raül Portero és que era molt important conèixer molt bé els personatges i amb l'anterior exercici i dels testimonis recollits a través de la biblioteca de les persones es construeixen unes històries de tres personatges que tenen en comú l'aula d'acollida com a lloc per explicar les seves històries i projectar els seus somnis.

Activitat 5. Rodatge i edició Un cop treballats els personatges i creades les seves històries de vida es busquen les localitzacions, es distribueixen les feines de rodatge, vestuari, maquillatge i l'edició.

La filmació i l'edició final dels vídeos es va fer majoritàriament fora de l'horari lectiu i es va fer una projecció a tota la classe.

El curtmetratge final es pot veure al següent [enllaç](#).

Més endavant s'estrenarà a Festimatge a la Matinal de Cinema i estarà obert al públic.

Imatge del rodatge

Activitat 6. Avaluació i conclusions finals.

Durant tot el procés la docent va anar prenent notes amb diferents eines d'observació i també es van avaluant les diferents pràctiques. A més els alumnes també s'autoavaluen durant el procés i al finalitzar aquest.

A la projecció a l'aula es va valorar la proposta a tots els nivells: guió, els moviments de càmera, muntatge, localitzacions, veus en off, retolació..etc.

Els objectius de l'activitat presentada, el nombre d'alumnat i de professorat que hi ha participat i la valoració de l'activitat per part del professorat

La realització d'aquest projecte audiovisual comporta posar en pràctica competències i sabers sempre tenint en compte que és el mateix alumnat el protagonista de tot seu procés d'aprenentatge. La presa de decisions al llarg del procés i en els resultats finals, són fonamentals per al seu aprenentatge i la seva retroalimentació.

Algunes de les competències específiques que destaquem són:

Analitzar produccions audiovisuals, pròpies i alienes, argumentant opinions amb respecte i sentit crític, per construir una cultura audiovisual àmplia, gaudir i generar nous coneixements. Abans de la tria del tema l'alumnat fa un visionat de diferents produccions audiovisuals que els serveixen com a font d'inspiració.

Connectar idees i coneixements, aplicant-los, donant nous sentits en projectes audiovisuals fomentant una mirada creativa. Des de l'aparició de les plataformes digitals i les noves maneres d'accedir a productes audiovisuals aquesta generació té un accés massiu al món audiovisual. Recollint moltes de les idees que tenen en el seu imaginari ens serveix per a creació d'un producte audiovisual propi.

Organitzar un projecte de manera col·laborativa, seguint un mètode de treball propi, fent valoracions per prendre decisions al llarg del seu desenvolupament. El treball en equip és bàsic per tirar endavant una producció audiovisual i aquest ha estat un aprenentatge molt intens.

Formar la capacitat crítica, reflexiva del fet audiovisual. Ens trobem davant una un grup d'alumnes molt acostumats a la immediatesa. Formar part d'aquest projecte els fa veure tota la feina que hi ha darrera una producció audiovisual i que explicar una història amb un missatge necessita una part de reflexió i d'autocrítica.

Emprar diverses tècniques i recursos audiovisuals per representar de forma creativa la realitat, les idees, les emocions, les vivències...

A través dels exercicis i de les visualitzacions prenen consciència del valor expressiu que pot tenir fer servir un tipus de pla o angle o adonar-se de la importància de fer una bon moviment de càmera..

Pel que fa les competències transversals podem dir que es treballa la **competència ciutadana** des del moment que donen visibilitat a problemàtiques socials com la migració. I. La **competència emprenedora** la podem veure en els moments que cal prendre la iniciativa davant la idea que s'han imaginat i que volen dur a terme. L'intercanvi d'idees i compartir responsabilitats per obtenir un objectiu comú, en aquest cas la realització del curt, en situaria dins la **competència personal, social i d'aprendre a aprendre** fomentant l'actitud cooperativa i col.laborativa. En darrer lloc l'ús de la tecnologia, el mòbils com a eina els programes d'edició els apropa al desenvolupament de la **competència digital**.

Aquest projecte s'ha fet amb un grup de 20 alumnes de 2n d'ESO que cursen l'Optativa de Fem Cinema i una professora. L'optativa és quadrimestral i l'optativa és de dues hores setmanals.

Valoració de l'activitat per part del professorat

La realització d'aquests tipus de treballs audiovisuals sempre ens porten a fer-ne una valoració molt positiva. Posar en marxa produccions audiovisuals collectives, després de fer tot el procés creatiu, és una manera molt estimulants de treballar pels alumnes. Se'ls dóna molta llibertat a l'hora d'escollir els temes i introduir els elements que a ells volen explicar. L'alumne se sent protagonista d'aquest procés ja que ell el crea, el desenvolupa i és l'autor del resultat final.

Es valora molt positivament també el fet de tractar-se d'un treball en grup i també ajudar a tenir una actitud crítica però alhora respectuosa davant de les idees i els treballs que exposen els companys. S'intenta fomentar el seu desenvolupament ja que s'han d'espavilar per buscar els mitjans que els ajudin a materialitzar les seves idees i acostumar-se al treball cooperatiu. Aquest tipus d'experiències els fa adonar de la importància i la força que té el llenguatge audiovisual. Alhora entenen que, com tot llenguatge, té les seves normes i les seves característiques que cal saber

aplicar. Es tracta d'una activitat amb un aprenentatge essencialment procedimental i que al mateix temps desenvolupa continguts transversals.

D'aquesta experiència es vol destacar que proporciona l'oportunitat per contrastar, aprendre i en definitiva, ser més crítics a partir de les seves pròpies creacions, ja que:

- Facilita un procés d'extreure conclusions pròpies a partir de productes audiovisuals.
- Permet que l'alumnat pugui debatre en grup, aportant i justificant les seves opinions.
- Facilita l'estudi de la narrativa audiovisual.
- Permet que l'alumnat pugui reconstruir relats a partir de la necessitat d'explicar històries on els protagonistes companys propers a ells.
- Obliga l'alumnat a planificar el seu treball: la recollida i tractament de la informació, la formulació dels objectius que es pretenen l'exercici, la metodologia, l'elaboració dels guions, , etc. En definitiva, l'alumnat ha de dissenyar la seva estratègia d'aprenentatge.
- És un instrument que facilita el tractament de la diversitat, que és un dels problemes més difícils de resoldre perquè permet la participació de tot l'alumnat, que es responsabilitza de les diferents tasques que s'han de realitzar en tot el procés.
- Potencia el treball cooperatiu.

Els continguts, la temporització i els recursos humans i materials

S'han treballat continguts relacionats amb els mitjans audiovisuals, tant en la percepció i anàlisi d'aquests com en la producció .

EXPLORAR, PERCEBRE, ESCOLTAR I COMPRENDRE

Estudi i experimentació a través de processos tècnics del vídeo i el cinema per a produir discursos audiovisuals.

Lectura i interpretació d'imatges

Comprensió i valoració d'obra en la seva dimensió expressiva i estètica

INTERPRETAR I CREAR

Creació col·lectiva de produccions audiovisuals

Responsabilitat en el desenvolupament de l'activitat pròpia o col·lectiva.

Utilització dels recursos TIC per a crear imatges Construcció de propostes multidisciplinàries en funció d'una idea

DIMENSIÓ CULTURAL I SOCIAL

Apropament a la cultura cinematogràfica i a la seva relació amb la resta de manifestacions artístiques

Acceptació, respecte i valoració crítica envers les activitats artístiques pròpies i les de companys i companyes.

Utilització de fonts d'informació diverses i plurals per al coneixement de la problemàtica que abordem

Promoció de la consciència i visibilització del dol migratori i les dificultats i problemàtiques que comporten les migracions.

Temporització

El procés d'ideació, creació i rodatge i edició s'ha fet al llarg del 1r quadrimestre del curs 23/23.

Recursos humans i materials

Recursos humans: alumnat de dels diferents classes de 2n d'ESO de Fem Cinema i la professora Gemma Paricio.

Director i guionista de cinema convidat: Raül Portero

Biblioteca de les persones: Veïns i veïnes del barri i alumnes de l'aula d'acollida del centre.

Recursos materials: aula, mòbils, trípodes i canó de projecció.

Durant el tercer trimestre del curs, coincidint amb la Matinal de Cinema de Festimatge Calella i el Festival Cinemart de Pineda de Mar es projectaran amb públic de fora del centre